

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrierile neferoase nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
reținut.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anuluri:
În Viena: H. Dukas, Hermann
Schädel, Rudolf Moser, A. Oppoldt
Nachfolger, Anton Oppold, J.
Danninger, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Kálmán Bernat; în
București: Agence Havas, Suo-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmon pe o coloană 6 or. și
80 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Ecizime pe pagină a 8-a o
serie 10 or. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și strălătanț:
Pe un an 40 frani, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 frani.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din atare
și la dd. colectorilor.
ADMINISTRAȚIUNEA PERITRU BRAȘOV
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30! etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 or. v. a.
seu 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 87.

Brașov, Joi, 18 (30) Aprilie

1896.

Archiereii și politica națională.

Brașov, 17 Aprilie v.

Era un timp, nu tocmai inde-
partat, când la noi un arhieriu
compunã mult în viața publică de
stat. Nu numai un exemplu avem
din acel timp, cum un metropolit,
ori chiar episcop scia să tragă de-
get și cu cel mai puternic dintre
ministri.

Astăzi sunt alte vremuri.

Cât a durat periodul deakist,
cu care s'a început era constituțio-
nală ungurescă, ce purtă fisionomia
de achi, archiereii jucau un rol im-
semnat. De când însă direcția mai
domolă deakistă a făcut loc direc-
ției soviniște despotice a erei tisz-
iste, în care și astăzi încă înotăm
panã în gât, i-a ajuns vremea grele
pe archiereii.

Politica bisericescă a guvern-
lui, în legătură cu nisuițele de cen-
tralisare și de maghiarizare ale ace-
stua, au adus cu sine, ca autoritatea
episcopatului să fiã sguđuită din fun-
dament.

Tot mai rar sunt casurile, în
cară față cu escesele de putere ale
guvernului, archiereii se-și scie pă-
tra înțreaga autoritate.

Și mai rar sunt însă acele ca-
suri, în cară archiereii se țină pept
cu puternicii țilei pentru apărarea
intereselor naționale ale poporului
lor, chiar și atunci, când acestea vin
în conflict cu politica de stat a ras-
sei dominante.

Pe întreg teritoriul regatului un-
gar există astăzi, durere, un singur
Strossmayer.

Se va dice însă, că Croații lui
Strossmayer ocupă o altă poziție și
trăesc în alte împrejurări.

Admitem. Dér trebuie să fiã o
margine, peste care în nici o impre-
jurare nu este iertat să trecem. Și
această margine ni o trage interesul
de existență națională.

La noi Românii concede cu
acest interes și interesul de existență
al bisericii române și ori-cum s'ar
interpreta lucrurile, tot acolo vom
eși, că fără o viață națională pu-
ternică nu pôte fi vorba nici de o
prosperare a bisericii.

Ori cât de deosebite și grele ar
fi dér împrejurările noastre, este clar
și invederat, că trebuie să aibă o
margine și oportunismul, ce se ma-
nifestă în tabăra archiereilor noștri
și-și află tocmai în țilele acestea un
ecou atât de viu în coloțele celor
două foi politice-bisericesci dela
Sibiu și dela Blașiu.

Ori dórã se nu vadã și se nu
simtã archiereii noștri, cum incetul
cu incetul se cobórã tot mai mult
prin acel extrem oportunism la ni-
velul unor șefi de espositoră ai mi-
nisterului unguresc de culte și de
instrucțiune publică?

Ar fi foarte trist, decã nu ar
vede și nu ar simți acesta. Dér și
mai trist este, când trebuie să obser-
vãm cum din partea celor ce în-
tr'adevăr sunt conscii de rolul umi-
litor, la care au fost reduși archie-
reii noștri, se fac sfôrțãri de-a scusa

situațiunea lor deplorabilã în rapor-
turile cu guvernul prin aceea, că se
silesc a arunca totã vina în spina-
rea celor ce au condus, conduc ori
vor să conducã afacerile naționale,
fără de-a ține sémã nici cât de pu-
țin de archiereii și de pozițiunea lor.

Este de aceea așa de tristã
acastă aparițiune, fiind-cã ea denotã,
că în cercurile, de carã sunt incun-
giurați archiereii noștri, încă și as-
tăzi, după atâtea pãțanii și după
atâtea loviri, mai domnesce părerea,
că episcopii noștri formezã așa-
dicând un fel de stat în stat în
sînul națiunei române.

Nu numai odatã și nu numai
în timpul mai recent, ci și în anii
de mai înainte, organul nostru a
accentuat neconținut, că pe câtã
vreme archiereii noștri vor ține
mortiș la idea, că națiunea trebuie
sã se îndrepteze după pozițiunea
lor, er nu dênșii după trebuințele și
postulatele ei; panã când va dăinui
în centrul bisericilor nôtstre spiritul
acela nenorocit, care vré să îndrepte-
zeze și să cârmuescã politica nôtstrã
națională, — politicã cenu este, decã
o desperatã apărare a limbei, a națio-
nalității, ba chiar și a legii nôtstre
dupã interesul cutărui fond, seu
aședãmânt local: panã atunci nu va
fi cu putință, ca să ne consolidãm
în interiorul nostru și să ajungem
a face odatã cu toții o politicã ro-
mânescã cum trebuie, sãnătôsã și cu
efect.

Nu noi vom fi aceia, carã vom
pleda vre-odată pentru experimente
aventuriöse, nu cerem ca archiereii
noștri să se arunce în astfel de
aventuri. Dér atãta totuși, ni-se va
concede, suntem în drept și dator
a li-o cere: ca ori-cât de neapérat
li-s'ar părã a ține sémã de unele și
de altele, să lucreze astfel și să ur-
meze o astfel de direcțiune politicã,
care se nu vinã în conflict cu inter-
resele de existență națională ale po-
porului nostru.

Intrebarea este acum, decã în
adevăr archiereii noștri urmézã o ast-
fel de direcțiune politicã?

Justiția maghiarã în veacul trecut și în veacul present.

In lumindã guvernamentalã semificiôsã.

I.

Procese pentru vrãjitorii în veacul trecut.

Comunicat de Székely Ferenc.

(„Pesti Hirlep” din 5 Aprilie 1896.)

În zadar a țis regele nostru Coloman
Învêțatul încã în veacul XI, că „despre
strigoi, ce nu există, nici pomenire se nu
se faceã”, — căci procese pentru vrãjitorii
se presintă foarte adese-ori în veacul trecut
în fața tribunalelor de comitate.

Aceste procese, pe carã cei mai înalți
funcționari comitatensii le judecau cu-o se-
riositate vrednică de un mai bun lucru,
dând credemânt mărturiilor stupide ale unor
omeni de cea mai inferiôrã treaptã cultu-
ralã, și pe această basã, după chinuri infio-
rãtore arțend de vii femei parte cu desevër-
șire nevinovate, parte smintite, seu iste-

rice, vor fi vecinice pete rușinöse pe cor-
pul justiției din veacul trecut.

Actele vechi îngâbenite aflate în Ar-
chiva din comitatul Tolna sunt mărturia
întuseimei și ignoranței, în carã pluteau
stãpânii din veacul trecut ai comitatului.

Dela 1713 panã la 1757 s'au judecat
în comitatul Tolna 25 de proese pentru
vrãjitorii și din actele parte defectuöse
parte complete carã au rãmas, se constatã,
că cinci (5) acuzate în adevăr au fost arse
de vii.

Obiectul procesului în toate casurile e
același. Femeile acuzate de fermecãtoria,
dupã cum sunt și astăzi, erau acelea carã
vindeau bolnavi cu ierburi și cu unsori;
câte una din ele se lãuda că are o putere
supranaturalã, și câte odatã ca femeile,
când se supãra pe vre-un muritor, își bã-
tea gura. Apoi, în astfel de ocaziuni, pe
temeiul vre-unui cuvânt amenințător, seu
spus pentru a spãria, ajungeau să fiã bã-
nuite, că sciu nu numai să vindece, dér
chiar și să strice, că au comunicãri cu
dracul, ș. a. astfel s'a lãțit în poporul ig-
norant credința, că aceste femei vrãjitoare
sunt *strigoi!*

Într'un proces erau ascultați 20-30
și chiar și mai mulți martori, carã cu toți
declaran stupidități imposibile și ridicole.
În cele mai multe casuri spuneau despre
acuzatã, că au schilodit copii mici, și
omeni mari, seu au provocat bube pe
trup la unii omeni, au luat laptele vacilor;
cã noptea în vis i-a nãpãdit strigoiul și
i-a apãsat pe piept, și fel de fel de lu-
rori nesãrate de această speție. Pe astfel
de temeiuri înțeleptii domni dela tribu-
nale condamnav pe cei aflați mai puțin
vinovați la temniță de câțiva ani de țile,
și cel puțin 100 bețe, er pe cei mai greu
spãșai de vinã, la decapitare, seu mörte
prin ardere.

O atare jertfã a stupidității veacului
trecut a fost veduva lui Stefan Her-
czegh nãscutã Ecaterina Lengyel, mōșã din
D.-Földvár, care exercita vrãjitoria cu
mare aparat și parte din speculã seu din
neumintișenie de multe-ori s'a lãudat cu
vrãjitoria.

În procesul contra ei, chiar fiica ei
propria a mărturisit despre dênșã, că ade-
se-ori mamã-sã i-a povestit sciința ei vrã-
jitorescã. S'a lãudat cătrã fiica-sã, că în
câmp ei mai toate firele de ierbã îi vorbesc,
toate își spun numele, și la urmă glãsuose
un fir mai înalțat. A mai spus fiicei sale
ca la ceasul mörții se o stringã de dege-
tul cel mic, căci astfel nu va putã muri;
în preajma mörții se-i punã o măturã în
mãnã, și când sufletul o va pãrãsi, va in-
cepã măturã să jöce.

Dupã ascultarea martorilor vice-spa-
nul Petre Gyurekovich, solgãbirul Ioan
Nyitrai, perceptorul Ioan Kaufman, nota-
rul Stefan Nagy și juratul Ladislau Czvet-
tan fiind de față, se începe interogatorul
nefericoitei mōșe.

La început au interogat-o cu vorbe
bune, și nu i-au cerut altceva, decãt să re-
cunoscã toate stupiditățile, pe carã martorii
i-le-au pus în spinare; deore-ce însă ea le
nega pe toate, și nu vrea să recunoscã, că
ea este strigoiã, au supus-o *tuturor tortu-
relor* întrebunțate pe atunci.

Nenorocita femeie însă, nici atunci n'a
mãrturisit nimic; deci, la 26 Mai 1714 au
judecat-o în Simonytornya. Acuzatorul a
fost fisolgãbirul Mihãiu Slovenici, care și-a

spus și proiectul de acusațiune pe ungu-
resce, în chipul urmãtor:

„Cã Incatta (acusata), condusã, nu
se scie de ce și de ce gânduri fără Dum-
neđeu, pornitã de meștegulul drãcesco al
dracului și din demnul aceluia, negãn-
dindu-se la legile lui Dumneđeu și la le-
gile vii ale țerii, carã rinduie sunt pentru
astfel de strigoi seu îndrãciți, diversis vici-
bus diversisque in loeis (în diferite ocaziuni
și locuri) pe mulți omeni i-a corupt, unora
sgãrcindu-i-se mânile și picioarele și erãși
vindecându-se, și a comis mai multe drã-
oii și fermecãtorii de această naturã, a mai
pęcãtnit, că decã ea vrea, îi vorbesc firele
de iarbã, și fiã-care își spune numele, și
de ce folos e. Deci, Dominus Magister et
Actor Procurator cere, ca Incatta (acu-
sata) spre îngrozitor exemplu, ca o astfel
de strigoiã veditã, se fiã arsã de vie, dér
întãi să fiã torturată.”

Dupã această propunere Tribunalul a
adus sentința, care în traducere ungurescã
sunã astfel:

„Deorece din declarațiunile martori-
lor întãrite cu jurãmânt și chiar și din
mãrturisirile acuzatei s'a constatã în fața
legii, că acuzata trãia din vrãjitorie, pe
unii stricând, pe alții dregând, și multora
cãșunându-le patimi, și fiind-cã apãra cu
nici un chip nu s'a putut, deși destulã oca-
siune ar fi avut: s'a hotãrit, ca întâi să fiã
supusã la torturi, apoi după prescripțiunea
legalã de pedepsire, în înțelesul cererei fis-
cului acuzator, să fiã arsã de vie.”

Această sentință a fost semnatã de
viceșpan, solgãbirã, tablãbirã și jurați.

Dupã doi ani de țile iarãși se gã-
sesce o nenorocitã victimã, pe care înțe-
leptii judecãtorii o ard pe rug.

Jertfã a fost Susana Kalmán, soția
nobilului Ioan Kisigárdi, în a cãreia pro-
ces au funcționat tot judecãtorii mai sus
numiți, și, contra obiceiului, au concepat
în limba maghiarã procesul verbal al pro-
cesului și sentința.

În acest proces a fost acuzator Si-
gismund Csejthey, și acusațiunea lui sunã
astfel:

„Deorece Personaliter adstans Incatta
fără îndoialã face tovrãșie cu dracul din
iad, — și prin puterea aceluia în multe
rinduri și în fel de fel de locuri și-a eser-
citat meseria de vrãjitorie și a făcut far-
mece, și prin această îngrozitoare pãcãtoșie
a sa nu a provocat numai consternațiune,
ci a corupt cu drãconvenile sale chiar și o
mulțime de creștini cu irica lui Dumneđeu
(dupã cum dovedesc semnele drãcesoi și
instrumentele aflate la ea), toate aceste în-
grozitoare pãcãtoși le-a comis Incatta, fără
sã se îngrozescã de pedepsã asprã a lui
Dumneđeu și a legilor lumesci, — cere M.
D. și A. Procurator, ca presenta adstans
Incatta pentru acea miserabilã drãconvenie
a ei, în baza art. 31 și 32 a cãrții II din
legiunea Sf. Stefan, întâi să fiã *intinsã la
scripet* pentru a declara pe tovrãșii săi in-
drãciți, și apoi spre îngrozitoare pildã pen-
tru alții să fie arsã de vie. Despre care aș-
teptã sentința și eșecue.”

Ceea ce au și admis judecãtorii, pro-
nunțând sentința pe baza acusațiunei, și
Susana Kalmár, care avusese o viață foarte
romanticã — căsătoritã fiind în patru rîn-
duri, de asemenea a fost arsã de vie.

Două-șeci și cinci de ani după acesta
nu s'au ridicat ruguri în Simonytornya,
panã când a fost viceșpan Francisc Daróczy,
deși și în acest interval s'au judecat opt pro-

cese pentru vrăjitorie la Tribunalul comitatens, d'ér femeile acuzate de vrăjitorie au fost pedepsite cu torturări mai mici s'eu mai aspre, cât-i-va ani de închisóre, și cu bătaii, până la 100 bețe.

Dér în anul 1741, pe timpul viceșpanului Iosif Perczel*) deodată au fost date morții prin ardere trei nenorocite femei.

Aceste nenorocite au fost cersitórele Ileana Vörös numită și Pila Sánta, din Paks; Susana Tamás din Duma-st. György și Ileana Fehér din Madocsa. Dintre acestea Ileana Vörös a fost socotită de cea mai importantă și păcătoasă vrăjitoare, și densa, după cum se pôte întrevedea din întregoriorii, era nebună, căci de multe-ori singur se lauda cu puterile-i vrăjitoresci, și spunea, că ea sub chipul unei pisici negre, s'eu a unui vultur, alungă drăcoveniile.

Și în procesele acestora martorii vorbesc tot despre ierburii, vindecare cu un-sorii, stricare și minunății vădute în vis, stupidități palpabile, despre cari numai întru atâta ne mirăm, întru cât s'au găsit ómenii cu mintea curată se le creadă și după torturări îngrozitoare au ars de vii nisece femei smintite, botezate: strigoi.

Aceste trei nenorocite femei, după cel dintâi interogator au deschiat minciunile martorilor, și nimic n'au declarat după pofta inimii judecătorilor; se jeliuau grósnic, că ele nu sunt strigoi, sunt nevino-vate, și nici când nu a comis absurditățile ce li-se atribuiesc.

Dér înțelepții judecători nu au slăbit; lor le trebuiau mărturisiri, cari se cores-pundă poveștilor stupide ale martorilor pu-țin miloși.

Au început deci cu torturile revoltătóre, cari au decurs în fața solgábiraelor Gabriel Gál, Emeric Pinczés, Sigismund Pozsgay, Iosif Czempó și a juratului Petra Németh. Acusațiunea în aceste procese au reprezentat'o Anton Hrabovsky și Pavel Fejerváry, cari de asemenea au fost de față la torturări.

S'au pus întrebările: Declară, ce fel de farmec drăcos, vraja și comunicațiune cu draoii ai avut?

Natural, că nenorocita femeie nu avea ce mărturisii la această întrebare; atunci au desbrăcat-o în pielea golă, au pus pe călău lângă ea, și acesta i-a arătat tóte aparatele de tortură, ca se o facă să mărturisescă. N'a mărturisit nimic. A doua óra i-au suoit degetele cu un clește de fier, și le-au rupt. Tot fără rezultat. A treia óra au legat'o cu funii, și au strins'o grozav. Nici așa nu a recunoscut păcatele cari i se atribuiau. A patra óra au ciupit'o cu clește de fier. Tot nega. A cincia óra au strins'o între gratii de fier. Tot nimic. A șesea óra au torturat'o cu strinsul de picioare, după metoda spaniolă. Tot a negat. A șep-tea óra i-au fript trupul cu luminarea, și au ciupit'o cu clește de fier înfierbântate, d'er tot nu s'a declarat de strigóioasă. Ultima óra au întins'o pe o formă de cal în chipul cel mai îngrozitor.

După acestea, când abia mai rămá-sese cu un strop de viață, era lăsată pe mână judecătorilor, și recunoscea cele mai imposibile acușări, numai ca se pótá scápa de aceste revoltátóre chinuri.

În astfel de casuri arderea nu era decât o mântuire pentru cei destinați morții.

Judecătorii le puneau cele mai absurde întrebări, cari în poveștile îngrozitóre se pun în socotela strigoilor, și nenorocitele recunoseau totul, decá mai erau în stare după astfel de torturi să vorbescă.

Juđii instructorii însă conștiințios scriau după fie-care întrebare, că a recunoscut'o, și a declarat'o, și și-a confirmat declarațiunea.

Pe socoteala Ileanei Fehér, bunăórá, au pus, că a mărturisit, că dracul vine la ea în formă de cal negru, și că ea a vin-decat ou unsóre luat din fluerul picioru-lui de cal, că a fost ou tovarășii s'ei vrăjitorii la petrecere pe dealul Böloske, unde au beut, au mâncat, au cântat, au jucat ou draoii. Că ar fi mai mărturisit aoea ne-

norocită, că a mâncat carne de vacă la acel ospét, și că pe dracul îl chiamă Pluto și avea o înfățișare de t'eran tiner, în haine próste. Că a primit pecetia roșie dela dracul, și în aceea îi stá puterea fermecătóre. Că a făcut multă dragoste ou dracul, care o alinta ou vorbele „inima mea, sufletul meu“. Că dracul îi este amant deja de șase ani, și i-a promis că va merge ou el și în iad. Că de aceea iubesc pe dracul, fiind-că e tiner, pe când bărbatul ei e bă-trân, etc.

Spuroáciuni de felul acesta și multe imposibile de scris le făceau să mărturi-sescă, pe cari de sigur nu le putea spune; oi cel mult, cum erau, pe jumătate mor-te, dau din cap numai la întrebările absurde ale judecătorilor.

Judecătorii instructorii au scris în mărturisirile Ileanii Vörös și a Susanei Tamás, că ele au recunoscut și faptul, că aveau obiceiul de-a merge să petrecă împreună cu ceilalți vrăjitori pe délul Gellért, dela Kömlöd și Böloske, unde jucau ou uraga-nul, și băteau toba ou două pene de fulgi pe o găoace de nucă, au mâncat lucruri, cari nu pot fi numite, au beut și s'au dră-gostit ou draoii; că în formă de vultur și de pisică neárá sburau unde vréu, și în-șelau pe cine vréu, și acela îi ducea pe déluri, ér câte-odată goneau cálare pe má-turi. Sciașu scóte ósele ómenilor, puteau întra în gropițe și orăpături, că dracul vine pe la ei și în formă de vultur negru s'eu șoim.

După torturi atât de îngrozitóre, și pe basa declarațiunilor astfel scóarse, se aducea sentința de „a fi arse de vii, spre pildă îngrozitóre și pentru alții“.

Acestor nenorocite femei chinuite de mor-te, mórtia le era o grație, recunoseau deci tot ce le cereau judecătorii lor lipsiți de suflet.

Arderea se s'evirșea în Simonytorna, capitala de atunci a comitatului, ér dese-nurile instrumentelor de torturi sunt eter-nizate într'o carte r'emasă de pe atunci, spre gloria justiției din vécul trecut!

Chiar și în jumătatea a doua a vé-cului trecut s'au judecat în comitatul Tolna opt procese de vrăjitorie; d'er arderea o pársiseră la urmă, și se mulțameau ou nenorocitelor femei declarate de strigóioase după óre-cari torturi se le tragă câte 100 de bețe, și le mai dau și cât-i-va ani de închisóre, pe care trebuiau să o facă în închisorile subterane dela casa comitatului din Simonytorna.

Monarchul și Lueger.

Privitor la antecedentele audienței, pe care a avut'o Dr. Lueger la monarchul, se amintesc în diarele vieneze urmátórele aménunte:

Deja în săptămána trecută avú Lueger o întrevorbire ou ministrul-presedinte austriac Badeni, ou care ocaziune acesta îi spuse lui Lueger, că sub nici o condițiune nu-i pótá recomanda spre întárire alegerea, și că nici nu va fi întárit. La acésta Lueger díse lui Badeni, că nu numai din gura ministrului-presedinte voesce se audă el o astfel de enunciațiune, oi ar voi s'o audă și dela monarchul. Atunci Badeni îi răspuse: „Deci îți voi mijloci audiență“.

Altă versiune spune, că dílele trecute Majestatea Sa merse ou trásura într'un subteraniu al Vienei, pentru ca să asiste la s'erbarea punerei petrei fundamentale la o biserică. De-odată se tređi, că trásura e încungiurată de o mulțime de popor, care striga în gura mare: „Unde este primarul nostru, ce este cu el? Unde e Lueger? Tră-escă Lueger!“ Faptul acesta s'el fi surprins fórte mult pe monarchul și imprevurarea acésta a făcut ca el să chieame la sine pe Lueger.

Presa vieneză întregă se ocupá ou uestiunea primarului. Se pune mare pond pe faptul, că Majestatea Sa de două ori a accentuat, că între imprevurările de față nu pótá întárit pe Lueger. În cercurile liberale se afirmă, că manifestația de grații a monarchului față ou Lueger însămnă desavurarea contcluis Badeni și acesta va fi silit

acum, s'eu se pacteze cu antisemiții s'eu s'e-și dea dimisia.

Noua alegere de primar se va face probabil în primele díle ale lunii Maiú. Între candidați se amintesc în prima linia membrul consiliului comunal Strohbach, unul dintre cei mai adicți aderenți ai lui Lunger. Se mai amintesc apoi profesorul și deputatul Dr. Josif Schlesinger, precum și advocatul Dr. Kupca, pe care însă nu-l prea voiesce Lueger, deóre-ce se teme, că la timpul s'eu nu se va invoi, ca să fiá dat la o parte.

Circularele archiereilor nostru din incidental milenului unguresc.

Lásám s'eu urmeze ađi circula-rele I. P. S. Sale metropolitului Mihályi, pe cari le reproducem după „Tribuna“:

Circularele Metropolitului Mihályi.

I.
Onorate în Christos frate!

Excel. Sa domnul ministru de culte și instruciune publică vrénd, ou și tine-rimea școl. se iee parte la s'erbarea exis-tenței milenare a statului ungar, cu scripta sa din 13 Martie 1896. nr. 7584 dispune, ca în tóte scótele populare, elementare superióre populare, civile, superióre comer-ciale și superióre de fete, preparandiile de ambe sexurile, și în asile infantile, să se țină în 9 Maiu 1896 festivități împreunate cu cult divin și ne provócă, ou și noi să dispunem ținerea acestor festivități în tóte scótele nostre populare și în institutule celalalte, cari servesc scopurilor instruciunii populare din archidieceșă.

Tot-odată vé comunicám, că episco-patul catolic din Ungaria în conferența ținută în 27 Februarie 1896 a deo's, ca festivități școlastice milenare în scótele catolice se se țină în 17 Maiu 1896.

Tot Excel. Sa domnul ministru de culte și instruciune publică ou scripta sa din 22 Martie 1896 nr. 704 pres. ne recóroá, ca pentru memoria perpetuá a s'erbárilor milenare se dispunem, ou se se planteze arbóri comemorativi s'eu pe teritoriul scó-lelor s'eu airea în loc public unde-va în comune, care se se dea apoi în grija ant-istielor, cari au inspecțiunea asupra locu-lui, unde se face plantațiunea, și despre efectuirea plantării, precum și despre quan-titatea și genul arborilor plantați, până în 1 Iunie 1896 s'e-i facem arátare spunéndu-i și locul, unde s'au plantat acei arbóri comemorativi.

Drept-aceea prin acésta comitem ve-nararului clér ca direcțiune a scótelor nostre populare:

a) că, ce privesc festivități școlas-tice milenare, se dispuneti, ca acele se se țină în fiá-care scólá gr. cat. în 17/5 Maiu 1896, în Dumineca a șep-tea după sf. Paști a ss. și purtătorilor de Dumneđu părinți, a celor din Nicea. În acea dí pruncii școl-ari vor avé se mérgá la sf. biserică unde vor asculta sf. liturgie;

b) modalitatea celorlalte festivități, cari vor avé se urmeze după sf. liturgie, lásám se o statoriți fráțiile vóstre împreună cu senatele școl. protop., ér la institutule scótelor populare din Blaj, direcțiunile respective ou corpul profesional împreună:

c) că încát e pentru plantarea arborilor comemorativi se îndatoriți pe toți docenții dela scótele nostre populare se planteze în curtea scólei arbóri de aceia, cari sunt trainici, precum: teiu, frasin, ste-jar ori acaț. Acésta se o facă într'o dí de vacațiune în presența pruncilor școlari, și, după ce-i vor fi plantat, s'e-i dea în grija și superinspecțiunea senatelor școl. parochiale.

Tot așa se se puroedá și la institutule cele pentru instruciunea populáră archi-diecesană din Blaj;

d) Fráțiile vóstre și direcțiunile scó-lelor populare din Blaj până în 25/13 Maiu 1896 se ne raportați despre efectuirea plantării arborilor, precum și despre genul și cantitatea arborilor plantați, spu-

nénd și locul, unde s'a făcut plantațiunea, ca până în 1 Iunie 1896 se putem raporta domnului ministru în privința acésta.

Blaj, din ședința consistorială ținută în 11 Aprilie 1896.

Binevoitor:

Victor Mihályi m. p.
archiepiscop și metropolit
de A-Iulia și Fágáráș.

II.

Onorate în Christos frate!

Excelența Sa domnul ministru de culte și instruciune publică ou datul 12 Aprilie nr. 1098 pres. ni-a adresat scrisórea, care în traducerea românescă are urmátó-rul cuprins:

„Din incidental s'erbării existenței de o miiá de ani a statului ungar, se va ținé în tótá t'era serviciu divin de mulțámítá. Fiind determinată díua pentru ținerea acestui serviciu pe 10 Maiu 1896, am onóre a recerca pe Excelența Vóstrá, se bine-voiti prin circulară a îndruma preoțiimea archidieceșei de sub înțelépata-vé guvernare, ca să notifice, cum se cuvine poporului acest serviciu divin, apoi se ținá serviciul divin ou tótá solemnitatea posibilă și la acela se invite și autoritățiile.

„Nu mé indoesc, că Excelența Vóstrá veți fi dispus deja în acésta privința. Ou tóte acestea cred, că-mi implinesc dato-rința, când conform pozițiunii mele vé rog ou tótá stima și pe cale oficióasă se dispuneți în acésta causă“.

Cuprinsul acestei ordinațiuni inalte se comunica veneratului clér archidieceșan spre șoiință și acomodare ou adausul, că díua de 10 Maiu 1896 după stilul nou cade în Dumineca a 6-a după sf. Paști.

Blaj, din ședința consistorială ținută în 21 Aprilie 1896.

Binevoitor:

Victor Mihályi m. p.
archiepiscop și metropolit
de A-Iulia și Fágáráș.

SCRILE ĐILEI.

— 17 (29) Aprilie.

Descoperiri valoróse. D-l Gr. Tocilescu visitánd acum câte-va díle vechile ruine ale podului Traian din T.-Severin, a făcut mai multe sápaturi, în urma cărora d-sa a descoperit o mulțime de pietri și oárámiđi cu inscripțiuni romane, precum și mai multe monede romane de diferite má-rimi și forme. Sápaturile continuá.

—o—

Marele meeting Kossuthist. Dumineca trecută s'a ținut marea adunare popo-ralá în cestiunea teritoriului vama independent, a bánchezi naționale maghiare etc. Foile opoziționale maghiare spun, că au fost întruniți peste 25,000 de indiviđi pe bulevardul „Kálvin“. Pe o tribună im-podobitá ou drapele roșii s'a uroat apoi Kossuth președintele adunării. La drépta și la stánga státeau deputații kossuth-ísti, și alții. Kossuth a deschis adunarea prin o vorbire, în care a apelat la poporul un-guresc să se scuture de jugul străinilor (sc. Austriacilor), cari sug sânge maghiar ou lipitorile, să se trezescá din letargie și se luere în consiența dreptului (!) și puterii proprii! După acésta a urmat o serie de vorbirii de acest calibru, tóte pentru „des-facerea de sub stápanirea economică și poli-tică a Austriei“. Mai remarcabile au fost vorbirile lui Polonyi și Ugron, care, cel din urmă, a díș: „Ungaria este încungiur-ată de o cunună de dealuri, ceea-ce în-semnézá, că și Dumneđu a creat Ungaria ou să fiá stat independent“.

—o—

Visita prințului Ferdinand la Paris. Privitor la visita prințului Ferdinand la Paris se anunță urmátórele: Sultanul își exprimá într'o depeșă mulțámítá sa față ou președintele Faure pentru primirea, ce i-s'a făcut prințului Bulgárii. Cercurile poli-tice din Sofia sunt în firma credinței, că Ferdinand a fost incredințat ou vr'o mi-siune secretă díu partea Tárului, ou s'o duca guvernului francoes, și acésta credință o întáresce și imprevurarea, că Ferdinaad

*) Strámoșul ministrului de astáđi.

a mers dela Petersburg direct la Paris fără de-a atinge Berlinul.

—o—

Duelul Fejérváry — Korbuly. Ministrul de honveđi a avut ieri un nou duel de săbii, cu redactorul Iosif Korbuly. Ministrul l'a tăiat pe Korbuly la cap, chiar așa, cum l'a tăiat 4 zilele trecute și pe deputatul Bernath. Dér cu atâta n'a fost destul, Korbuly a mai căpătat dela Fejérváry o tăetură puternică la brațul drept și alta la fole.

—o—

Redactor achitat. Procuratura supremă intentase proces de presă 4iarului umoristic „Herko Pater“ pentru o poezie publicată în 26 Ian. c. care ar fi conținut agitare contra Jidanilor. Alaltăieri se țină pertractarea în acest proces înaintea tribunalului din Budapesta și după-ce juriul enunță, că autorul poeziei, 4iaristul Emeric Gaspar, nu e vinovat pentru agitare contra unei confesiuni, tribunalul il achită pe acusat.

—o—

Imorméntarea baronului Hirsch s'a sèvèrșit alaltăieri în Paris. Au fost prezente abia 100 de persoane și lumea oficioasă din Paris n'a fost reprezentată de loc; asemenea n'a fost de față nici un reprezentant al familiei Rotschild. Cu atât mai mare mirare a produs faptul, că Ferdinand prințul Bulgariei a luat parte la imorméntare. Cum se afirmă, conform testamentului, după Hirsch a rémas o avere de 750 milioane de franci.

—o—

Un ánger șarlatan. Henrietta Coulton, o fată tânără și frumoasă, din Paris pretindea, că e inspirată de ángerul Gabriel și sub cheazășia acestei inspirații pre-4icea viitorul, ceea trecutul și alte minunății. Acum în urmă societatea sciintelor psihice a însărcinat o comisiune să examineze starea bolnavei și să arate într'un raport aceea ce ar fi supranatural la ea. Dr. Hack, președintele comisiunii, în raportul s'eu declară, că Henrietta Coulton nu este decât o înșelătoare, care la început s'a prefăcut, că a fost inspirată, apoi tot lucrând astfel a ajuns să creadă ea însăși acela. Societatea în urma acestui raport a admis în această cestiune, că Henrietta Coulton nu e nici bolnavă, nici isterică, nici ne- bună.

—o—

Avansări în armată. Cu 1 Maiú s'au făcut în armata austro-ungară următoarele schimbări: au fost avansați la rangul de: majori în infanteria Dionisiu Aldea alias Poppa 65, Bogdan Mamulea 4; căpitan cl. I Simion Barza 28; căpitani cl. II Victor Petri 76, Iosif Pui 33; locotenenți: Vasiliu Calbaza 43, Petru Babșu 64, Constantin Velcean 61, Valeriu Moga 85 și Ioan Hidu 44; la artileria: căpitan cl. II Iosif Stepanescu 21; mai departe a fost înaintat la rangul de medic de stab: Dr. Ioan Pop 22, apoi la rangul de medic de regiment Iuliu Deac și Toma Mandicea; în fine a fost numit *intendant superior* militar cl. II Gabriel Cociuba. Majestatea Sa a decorat cu *crucea de aur cu coronă pentru merite* pe medicul de regiment Ioan Pop 64, și a ordonat să li-se exprime *mulțămite* prea înaltă căpitănilor de cl. I Bogdan Mamulea 4 și Dionisiu Aldea alias Poppa 65.

—o—

Pandolfi la Regele Carol. În timpul șederei sale în Venetia, M. Sa Regele a binevoit a primi în audiență pe cunoscutul filo-român, marchizul Pandolfi, senator. M. Sa Regele s'a întretinut aproape o oră cu entusiastul amic al Românilor.

—o—

Producțiune teatrală în Făgăraș. O Producțiune teatrală va arangia societatea „Progresul“ din Făgăraș Duminecă, în 3 Maiú n. c. în sala hotelului „Lauritsch“. Intrarea: Locul I. 80 cr., (șirul prim și cerole I fl.), locul II. 60 cr., parter 40 cr. și galerie 20 cr. de persoană. Bilete se pot căpăta în pravălia d-lui I. N. Peia și sera la casă. Începutul la 7 $\frac{1}{2}$ ore sera. Pentru comitet: Dr. Ioan Șenchea, președinte; Ioan Dejenar, casar; Ioan Berescu,

secretar. NB. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțumite și se vor cuita publice.

Programa: I.) „După teatru“, comedie într'un act de I. V. Stefaneli. Persónele vor fi reprezentate prin: d-l Clement Grama, d-șora Miți Bánut, d-l Costi Toma, d-șora Lența Florea. II.) „Doi surđi“, comedie într'un act de V. Alexandri. Persónele vor fi reprezentate prin: d-l Traian Păcală, d-șora Victoria Grama, d-șora Victoria Toma, d-șora Miți Bánut ș. a. d-șora Lența Florea și d-l Clement Boer. După producțiune joc.

„Partida poporală“ în Ciongrad.

În 26 Aprilie n. c. s'a ținut în Ciongrad o adunare a „partidei populare.“ Acéstă a fost din partea numitei partide prima adunare în acest oraș. Partida jidano-liberală s'a încordat din toate puterile, ca să paralizeze adunarea catolică și să-i curme posibilitatea de-a prinde rădăcini în acest oraș. Peste nopte s'au așșat pe toate stradele orașului placate galbine, în care contele Zichy Nandor era injurat în tot chipul și cetățenii din Ciongrad erau provocați, să nu asculte de Zichy, ci „să-i arate drumul spre Slovacia și Valahia s'eu.“ (sic!).

Duminecă dimineța, înainte de-a fi sosit în Ciongrad corifeii „partidei populare,“ se adunase popor mult înainte primăriei comunale, unde un farmacist se apucă să așșe pe popor printr'o vorbire „politică“ plină de injurătură la adresa lui Zichy și a preoților, vorbind mai ales despre împărșirea averilor bisericesti la popor. În asemenea înțeles vorbi și un alt mameluc guvernamental, dér vorbirile lor, după cum raporteză foile unguresci, din care estragem acestea, n'au prea încălțit inimile ascultătorilor. Din vre-o 600 de ómeni, căți erau de față, abia 30—40 de comercianți jidani au întâmpinat cu „eljen-uri“ vorbirile lor.

După amedei ausosit contele Zichy cu mai mulți fruntași ai „partidei populare.“ Li-s'au făcut o primire splendidă. Zichy a desfășurat programul „partidei populare“ de pe o tribună, ce se ridicase înainte bisericeii, fiind preșenți vre-o 6000 de ómeni. Vorbirea lui Zichy, care a avut caracterul unei predice bisericesti, a produs entusiasm în popor, care la urmă a jurat cu degetele ridicate spre cer, că va lupta substindardul creștinesc maghiar al „partidei populare.“

De ale mileniului.

Conform programului, *Majestatea Sa* a plecat ieri sera din Viena spre Budapesta, pentru ca să asiste la deschiderea expoziției milenare, și va rămâne în Budapesta două săptămâni. Astăzi sosese și *Majestatea Sa împărătesa Elisabeta.*

În 26 c. au sosit în Budapesta cu tren separat *personalul curții împărătesci,* precum și calesele de curte, 45 la număr.

Scaunul papal va fi reprezentat la serbările milenare prin Msgr. *Locatelli,* conducătorul afacerilor nunciaturei din Viena.

Archieucele *Carol Ludovic,* fratele monarhului, la care au contat toți sigur, că va lua parte la serbările milenare, a anunțat acum în momentul din urmă, că nu va lua parte, deóre-ce nu i-ar permite starea sanitară.

Serbia contra mileniului. Un corespondent al 4iarelor maghiare din Budapesta a avut 4ilele trecute o întrevorbire cu ministrul-președinte sèrbesc *Novacovic.* Acesta spuse curat și lămurit corespondentului, că Serbia pentru aceea nu-și trimite nici un reprezentant la serbările milenare, pentru-că nu póte suferi, să se duca pe la icóne emblema sèrbescă, care de pe timpul lui Carageorge și până la proclamarea independenței a fost tot-deuna emblema Serbiei. Mai departe 4ise Novacovic, că regele *Alexandru* a aprobat premergea ministerului înocă înainte de ce plecase la Athena, decí n'a fost nici-odată vr'o diver-

gență de păreri între rege și cabinet în această cestiune.

Barbierii și friserii din Budapesta au hotărít într'o adunare, ca, pe timpul cât va ține expoziția milenară, să ridice toate taxele pentru „infrumșetarea capului“, cu 25%. Decí și oapurile se vor scumpi pe timpul milenului.

Craiovenii și Mileniul.

Dumineca trecută s'a ținut adunarea generală a Ligei din Craiova.

După mai multe discuțiuni s'a hotărít, ca să se protesteze în următorul mod în contra Mileniului:

1) În 4iua de 2 Maiú, fiind sèrbătoare (Înălțarea Domnului), se unifică protestatarea în contra Mileniului cu serbarea aniversării revoluției dela Blășin, 3 Maiú 1848.

2) În 4iua de 2 Maiú, la ore 3 p. m., un Te-Deum se va oficia la biserica Madona-Dudu, și de acolo cetățenii vor merge în procesiune pe stradele principale ale orașului cu drapele, la sala Barbu Ionescu;

3) În acea sală se vor ținea mai multe discursuri, arătându-se însemnătatea istorică a Mileniului;

4) La urmă se va ceti o moțiune de protestare, pe care o va redigia comitetul Ligei, și o va supune mai întâiu la deliberările membrilor Ligei în adunarea ce va avé loc la 26 Aprilie, órele 8 sera;

5) Se vor face invitații la toate secțiunile Ligei din Oltenia, pentru a trimite delegați la Craiova în 4iua de 2 Maiú;

6) Tóte societățile din Craiova vor fi invitate a lua parte cu drapele lor la manifestarea de protestare.

Acéstă hotăróre s'a luat în unanimitate.

Dare de sémă și mulțămite publică.

Clușiu, 22 Aprilie n. 1896

În următoarele venim a chita contribuțiile marinimóse, ce ni-au venit cu oca-siunea concertului împreună cu dans din 3 Februarie a. c., arangiat de universitarii români din Clușiu cu scopul; că din venitul curat se fiá ajutorați la solvirea taeselor de înscriere și esamele tinerii lipsiți de mijlóce.

Este plăcuta noastră datorință, ca de odată cu această să aducem profundele noastre mulțămiri tuturor celor, ce indemnăți de spiritul de jertfă, sprijinind prin generóse contribuiri întrepinderea noastră, au asigurat reușita mulțămitóre a aceleia.

Datorim și exprimăm mulțumiri speciale stimatelor domne și domnișóre și stimatilor domni colectanți pentru nobila bunávoință și zelul, cu care au colectat.

Adresăm tot-odată rugarea cătră toți aceia, cari primind liste de colectare nu-mi leu înapoiat, să binevoescă a ni-le trimite în scurt timp cu ori-ce rezultat pentru a puté stabili socotelile concertului.

1. Bilete de onóre.

Și—au rescumpărat biletele de onóre. M. Sa *Carol I,* Regele României 100 fl.; Dr. Ioan Szabo, episcop 5 fl.; Dr. Al. Grama, canonic 1 napoleond'or; Gavrilă Pop, canonic 5 fl.; Petru Pop vicar capit. 2 fl., St. Moldovan, preposit 2 fl., George Vlassa, preot militar 5 fl., Dum. Pop, preot militar 2 fl., Il. Sa Al. Bohățel 5 fl., Il. Sa Ioan Bran de Lemény 3 fl., Petru Pipoș 5 fl., Zeno Mocsonyi de Foen 5 fl., Basiliu M. Bașota 3 fl., Dionisiu Vajda 5 fl., Danil Gabór 2 fl., Biró Béla 3 fl., Schlacher, General 10 fl., Mayer de Marnegg general 5 fl., Kautz 3 fl., Fekete Gábor 5 fl., Br. Szentkereszty Zsigmond 5 fl., Dr. Luidner Guszátv 5 fl., Heppes Miklós 5 fl., Conte Lázár I. 3 fl., Bónis István 2 fl.,

2. Suprasolviri.

Dr. Ioan Nicóră 1 fl., Leontin Pop (Clușiu) 2 fl., Benjamin Pop (R.-Cristur) 2 fl., Victor Ilieș (R.-Cristur) 7 fl., Sim. Pop (Clușiu) 1 fl., Iac. Căpușan (Dretea) 1 fl., N. N. 50 cr. Vas. Mica (S.-Odorheiu) 1 fl., Hossu (Clușiu) 2 fl., Al. Nemeș (Clușiu) 1 fl., Gavrilă Pop (Feleac) 1 fl., Ios. Cioplea

(Clușiu) 1 fl., D-na Estira Vértic (Bistrița) 3 fl., Bas. Podóba (Clușiu) 1 fl., Hindy Árpád redactor (Clușiu) 3 fl., Nic. Bobeș (Clușiu) 1 fl., Emil Pop (Bobohalma) 3 fl., Anton Pop (Clușiu) 1 fl., Petru Checișes (Apahida) 1 fl., Ioan Péres (Clușiu) 2 fl., Basiliu Toșa (Clușiu) 1 fl., Vas. Drágan (Nádășel) 1 fl.

3. Oferte.

I. German (Sambotelec) 5 fl., Kesely Dragomir, protopop (Năprade) 2 fl., A. Almășan (Clușiu) 3 fl.

4. Liste de colectóre.

Lista Nr. 2., colectant: d-l *Tiberiu Bredicean,* jurist, Lugos. Contribuiri: Cociolan Bredicean 2 fl.

Lista Nr. 5. Colect. d-l *Pompeiu Grigoriță,* Năsăud. Contribuiri: Greg. Pletos 1 fl., Al. Halíța 1 fl., I. Nescuțiu 1 fl., Pompeiu Grigorița 1 fl. Suma 4 fl.

Lista Nr. 6. Colectantă: d-na *Victoria Filipan,* Năsăud. Contribuiri: Ioachim Mureșan 1 fl., Petru Tofan 50 cr., Veronica Seni 50 cr., Vas. Petri 1 fl., Victoria Filipan 3 fl., Goldschmidt 2 fl., Leontina Soridon 1 fl., Amalia Ciocan 1 fl., Cornelia L. Pop 50 cr., Mathilda Pop 1 fl., N. N. 50 cr., Dr. Larionessi 1 fl., Antonia Schiller 50 cr., Maria Bob 50 cr., Anghela Pletos 1 fl., Ida Pavel 1 fl., Elena Pop 1 fl., Emil Fetti 1 fl., Paulina Macaveiu 1 fl., I. Șerban 1 fl., Dr. Gr. Silași 2 fl. Octaviu Barițiu 1 fl. Suma 23 florini.

Lista Nr. 7. Colect. d-na *Laura Ciuta* (Bistrița). Contribuiri: Laura Ciuta 5 fl., V. R. Buticescu 2 fl. Suma 7 fl.

(Va urma.)

DIVERSE.

Pălăria damelor în teatru. Un 4iar american scrie următoarele: În orașul Ohio bărbații au adus o lege, prin care femeilor li-e interdiș sub pedépsa cea mai aspră, de-a folosi în teatru pălării mari. Femeile însă, în mânia bărbaților, au făcut să se primescă un regulament, prin care bărbații, cari părăsesco sala teatrului în timpul pauselor, se vor pedepsi în modul cel mai aspru.

Cea mai lungă 4i în Europa. 4iua cea mai lungă în Europa o are orașul Reykjavik din Islanda; acolo 4iua ține 3 $\frac{1}{2}$ luni. Apoi urmăză orașul Vardöbus din Norvegia, undé ține 4iua dela 21 Maiú până la 21 Iulie neînterupt. După aceea în orașul din granița Svediei, Tornea; aci 4iua cea mai lungă ține 21 $\frac{1}{2}$ óre și cea mai scurtă 2 $\frac{1}{2}$ óre.

În Petersburg și în orașul Tobolsk din Siberia ține 4iua cea mai lungă 19 óre și cea mai scurtă 5 óre. În orașele Stockholm și Upsala 4iua cea mai lungă este de 18 $\frac{1}{2}$ óre, cea mai scurtă de 5 $\frac{1}{2}$ óre. În Berlin și Londra 4iua cea mai lungă este de 17 $\frac{1}{2}$ óre.

Literatură.

România agricolă este numele unui studiu economic fórte prețios și interesant, în care se arată, cum este starea poporului român din România, cum sunt împărșiti țeranii și cum trăiesc ei: cum o mână proprietari cei mari cu moșile lor boeresci; cum o duc aréndașii de moșii, între cari se află și mulți Români de pe la noi, mai cu sémă despre Mocanii noștri din Săcele emigrați în România este scris un capitol întreg etc. etc. Toți căți au cetit această carte laudă pe scriitorul ei, d-l profesor Dr. George Maior, care este un bărbat cu largi și serióse cunoștințe în trebile economice. Un esemplar costă 80 cr. și se póte procura și dela administrația „Gazetei Transilvaniei“.

La móră se numesce o mică, dér frumoasă novelă din popor, scrisă într'un stil plăcut și ușor de d-l *T. Simtion.* A apărut în tipo-litografia N. D. Miloșescu din Tergu-Jiu în România și costă un esemplar, de 61 pag. numai 30 bani (15 cr.)

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 April 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.10
Renta de coróne ung. 4%	99.05
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2%	124.—
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.90
Oblig. cáil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.25
Bonuri rurale ungare 4%	97.20
Bonuri rurale oróate-slavone.	97.—
Imprum. ung. cu premii.	157.75
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	138.75
Renta de hártie austr.	101.10
Renta de argint austr.	101.10
Renta de aur austr.	122.30
Losuri din 860	145.75
Aoții de ale Bâncei austro-ungară.	967.—
Aoții de-ale Bâncei ung. de credit.	388.25
Aoții de-ale Bâncei austr. de credit.	356.80
Napoleonori.	9.54 1/2
Márci imperiale germane.	58.77 1/2
London vista.	120.10
Paris vista.	47.75
Rente de coróne austr. 4%	101.—
Note italiene.	43.90

Cursul pietei Braşov.

Din 29 April 1896.

Banote rom. Camp.	9.50	Vénd.	9.53
Argint román. Cump.	9.40	Vénd.	9.45
Napoleon-d'ori Cump.	9.52	Vénd.	9.54 1/2
Galbeni Cump.	5.65	Vénd.	5.70
Ruble rusesoi Cump.	1.27	Vénd.	—
Márci germane Cump.	58.30	Vénd.	—
Lire turoesoi Cump.	10.60	Vénd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vénd.	101.75

Nr. 234—1896.
a. f. sc. d.

Concurs

la posturii de profesori.

La gimnasiul superior fundatiional din Năséud, din 1 Septembrie 1896 sunt de a se umplea două cate-

dre ordinare, la care pot concursa indiviđi, carí au cualificatiune de profesori, pentru scóele medii din limbele germană și latină apoi latină și greacă, observând referitoriú la acésta din urmă, cumcă profesorul ales va fi datoriu după trebuință a invéța și alt študiu literar ce se póte alege în locul limbei greceşci.

Cu aceste posturii profesoralii, decă se denumesc profesori definitiv, se asigură urmátóarele emolumente din fondul central şcolastic din districtul Năséudului:

1. Plata anuală de 1000 fl.
2. Cuartir în natură în casele Nr. 278 și 309.
3. Aduase decenale de 10%.
4. Drept de pensiuine în înțeleşul art. de lege XI. din 1885.

Decă însă se umplu cu profesori substituiți, conform prescriptelor legii emolumente sunt urmátóarele:

Plata anuală de 700 fl. și decă înaintéază ca profesori ordinari și în acésta calitate cáştigă aprobare, atunci capéta dotațiunea de sus.

Dela concurenții se pótesce ca se fiă civi a statului ungar și se aibă cualificatiune legala din limbele germană și latină, respective latină și greacă, cumcă posed deplin limba română, ca limbă de propunere, și se aibă trecut nepétat și portare ne-eseptionabilă.

Concurenții se-și aştérná suplicele adresate cátră comisiunea administrátóre de fondurile centrali şcolastic și de stipendie din districtul Năséudului și adiustate cu documente despre etatea, religiunea, starea familiară, referințe de serviciu militariú, studiile absolvate, cualifi-

cațiunea recerută, cunoscințele de limbă și eventual despre serviciul de până acum, până în 15 Iuniu a. c. la direcciunea gimnasiului superior fundatiional din Năséud.

Din şedința comisiunei administrátóre de fondurile centrali şcolastic și de stipendie din districtul Năséudului ținută în Năséud, la 26 Martie 1896.

Preşedinte: Dr. Ioan Pop m. p. Secretar: Nestor Simon m. p.

Se caută

2 invéțăcei în etate de 12 până la 14 ani de naționalitate română, carí se primesc numai decăt în právălia subscrişilor

GEORGE ALDEA & Cnie.

Satulung (Hoszufalu com. Braşov).

968,2—3.

Nrul 6181—1896.

Concurs.

Se escrie concurs pentru urmátóarele posturii:

1. Pentru postul de concipist magistratual: léfa 600 fl. și bani de locuință 100 fl.
2. Pentru postul eventualminte de practicant de concipist: léfa 500 fl., și bani de locuință 100 fl.
3. Pentru postul de cancelist la sedrea orfanală orășenescă: léfa 500 fl. și bani de locuință 100 fl.

Pentru primele două posturii au de a documenta competenții pe lângă purtarea lor morală și aceea, că în acei 4 ani de studiu juridic au

absolvat studiile de drept și acele de stat.

Competenții pentru postul de cancelist au de a-și documenta purtarea morală, scóele percorse și cunóscerea acelor 3 limbi a-le patriei.

Petițiunile astfel instruate au de a se aştérne până în 15 Maiú a. c. la pránd 12 óre la acest magistrat.

Braşov, 28 Aprilie 1896.

971,1—2 Magistratul orășenesc.

Publicatiune.

Pentru edificarea unui grajdú în două despártăminte, cu un şopron, pentru cară, în stupina H. top. 19439—40 situată pe hotarul Braşovului, lângă riul Bârsa, la marginea hotarului comunei Ghimbav, a cărui spese sau preliminar: pentru zidăria cu 304 fl. 59 cr.; pentru lem-năriă cu 1333 fl. 41 cr. se va ținea licitatiune minuendă, în 25 Aprilie 1896 st. vechiú la 10 óre înainte de améđi în cancelaria Eforiei scólelor centrale române ort. răsér. Edificiul gimnasial, suburbiul Scheiu, Gróverí.

Până la ziua de licitație se pot înainta la Eforia şcolară și offere în scris, provéđute cu un vadiu de 100 fl. v. a. în care oferentul se observe, că condițiunile de licitație i sunt cunoscute și că se supune lor.

Planul de edificare, devisul de spese, precum și condițiunile licitațiunei, se pot vedea în cancelaria sus arátată.

Braşov, 10 Aprilie 1896 st. v.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Ultima tragere principală.

Loteriei ungare de classă

incuviințată de stat.

Cel mai mare câştig în cazul cel mai favorabil

UN MILION CORÓNE.

Tragerea în fiă-care ți de lucru dela 12—28 Maiú 1896.

Câştiguri	Coróne	Coróne
1 Premiu	600000	= 600000
1 "	400000	= 400000
1 "	300000	= 300000
1 "	200000	= 200000
1 "	100000	= 100000
2 "	40000	= 80000
2 "	20000	= 40000
5 "	10000	= 50000
10 "	8000	= 80000
34 "	6000	= 204000
100 "	2000	= 200000
200 "	1000	= 200000
2650 "	200	= 530000
22000 "	150	= 3300000
25007 câştiguri și 1 premiu; total		6.284.000

Peturile losurilor de cumpérat a III clasă:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20
fl.	60.—	30.—	6.—	3.—

Losurile de clasa II, pentru clasa a III, sunt a se reínoi pe lângă trimiterea losurilor de clasa a II-a și solvirea prețurilor de reínoire și adecă: pentru 1/1 1/2 1/10 1/20 los

fl.	2.—	10.—	2.—	1.—
-----	-----	------	-----	-----

cel mult până în 2 Maiú. — Impreună cu prețul original al losurilor se se trimite pentru porto și lista de tragere 25 cr.

Losuri recomandă și trimite după primirea banilor, prin mandat postal, seu cu rambursă.

CARL HEINTZE, Budapest,

Adresa de Telegramme: LOTTOHEINZE BUDAPEST.

Servitenplatz 3.